

Esivalintakoe 2022

Koe alkaa 5.1.2022 klo 15.00 ja päättyy klo 17.00.

Voit aloittaa kokeen suorittamisen heti, kun olet saanut tämän tiedoston. Noudata annettuja ohjeita huolellisesti!

Koeohjeet alkavat seuraavalta sivulta.

Vastausten laatiminen

Kokeessa on kolme kysymystä. **Vastaa kaikkiin kysymyksiin.** Kuhunkin kysymykseen annetusta vastauksesta voit saada enintään 10 pistettä. Kokeen enimmäispistemäärä on 30 pistettä.

Kirjoita koevastauksesi tietokoneella Microsoft Word -ohjelmalla. Tallenna vastauksesi Word-asiakirjana eli docx-tiedostona. Jos tallennat vastauksesi muussa tiedostomuodossa emmekä pysty lukemaan vastaustasi, vastauksesi voidaan jättää arvostelematta.

Merkitse jokaisen koevastauksesi alkuun nimesi ja syntymäaikasi sekä kysymyksen numero.

Esimerkki: Kokelas Elli Esimerkkinen, joka on syntynyt 1.1.1990, merkitsee kysymykseen 1 antamansa vastauksen alkuun "Elli Esimerkkinen, 1.1.1990, 1.", kysymykseen 2 antamansa vastauksen alkuun "Elli Esimerkkinen, 1.1.1990, 2." jne.

Koevastaukset arvostellaan toisistaan erillisinä. **Laadi vastauksesi kuhunkin kysymykseen eri tiedostoon.** Merkitse kunkin vastaustiedoston nimeksi kysymyksen numero, välilyönti ja sukunimesi.

Esimerkki: Kokelas Elli Esimerkkinen merkitsee tehtävän 1 vastaustiedoston nimeksi "1 Esimerkkinen", tehtävän 2 vastaustiedon nimeksi "2 Esimerkkinen" jne.

Anna koevastauksesi tekstimuodossa. Vastaukseen ei saa sisältyä kuvia, videoita, taulukoita, hyperlinkkejä, upotettuja tiedostoja tai vastaavia elementtejä. Muut kuin tekstimuodossa annetut tiedot voidaan jättää huomiotta vastausta arvosteltaessa.

Koevastausten pituutta on rajoitettu. **Kuhunkin kysymykseen annetun vastauksen enimmäispituus on 4 000 merkkiä välilyönteineen.** Enimmäispituuteen ei lasketa kokelaan nimen ja syntymäajan sekä kysymyksen numeron merkitsemiseen käytettyjä merkkejä. Voit tarkastaa merkkimäärän Microsoft Word for Office 365 -ohjelmassa Tarkista-välilehdeltä löytyvällä Sanamäärä-komennolla kohdasta "Merkkejä (myös välilyönnit)". Enimmäispituuden ylittävää osaa vastauksesta ei arvostella.

Koekysymykset on laadittu siten, että kokeen tausta-aineiston tuntemisesta on hyötyä vastaamisessa, mutta kysymyksiin vastaaminen voi edellyttää myös muun aineiston käyttämistä. Saat käyttää kokeen aikana mitä tahansa kirjallisessa tai sähköisessä muodossa olevaa aineistoa. Voit hyödyntää kokeen tausta-aineiston lisäksi esimerkiksi oikeustieteellisiä julkaisuja ja tietokantoja, kuten Finlexiä.

Olet vastuussa siitä, että käyttämäsi aineisto on oikeudellisesti relevanttia. Vastauksissa ei tarvitse esittää lähdeviittauksia eikä lähdeluetteloa.

Kiinnitä vastauksia laatiessasi huomiota siihen, että kukin vastaus arvioidaan kokonaisuutena. Arvostelussa kiinnitetään huomiota oikeusnormien osaamisen lisäksi oikeudellisen argumentaation laatuun.

Vastausten palauttaminen

Palauta koevastauksesi sähköpostilla osoitteeseen tuomarinkoulutuslautakunta.om@oikeus.fi koeajan päättymiseen mennessä. **Koeaika päättyy 5.1.2022 klo 17.00.** Palauta kaikki koevastauksesi yhtenä lähetyksenä sähköpostin liitetiedostoina. Myöhässä saapuneet vastaukset voidaan jättää arvostelematta.

Jos luovut kokeen suorittamisesta tai et palauta yhtään vastausta, ilmoita siitä yllä mainittuun sähköpostiosoitteeseen koeajan päättymiseen mennessä.

Koekysymykset alkavat seuraavalta sivulta.

Kysymys 1

Käräjäoikeudessa on alettu aamulla käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa haastehakemusta, joka sisältää 22 syytekohtaa. Syytekohdat käsittävät pääasiassa vähäisiä omaisuusrikoksia, rattijuopumuksia ja huumausaineen käyttörikoksia. Muutama syytekohta sisältää myös vakavamman rikoksen, kuten törkeän varkauden sekä törkeän petoksen.

Lounastauon jälkeen oikeudenkäynnissä siirrytään viimeisimpiin syytekohtiin, joissa vastaajalle vaaditaan rangaistusta törkeästä varkaudesta (syytekohta 20), törkeästä maksuvälinepetoksesta tai vaihtoehtoisesti maksuvälinepetoksesta (syytekohta 21) ja törkeästä petoksesta (syytekohta 22). Syytekohdassa numero 21 tarkoitettu törkeä maksuvälinepetos on syytekohdista hankalin, ja sen käsittely kestää pari tuntia.

Keskustelussa on myös se, onko tekoa pidettävä maksuvälinepetoksena vai sen törkeänä tekemuotona.

Kun kaikki syytekohdat on saatu käsiteltyä, oikeudenkäynnissä päätetään pitää puolen tunnin tauko. Sinä aikana osapuolet voivat myös valmistella loppupuheenvuoronsa.

Loppupuheenvuoron aikana vastaajan asianajaja nostaa esille käräjäoikeuden kokoonpanoa koskevan ongelman. Asianajaja huomauttaa, että heinäkuussa 2021 on saatettu voimaan maksuvälinepetosdirektiivin sisältämät velvoitteet (Direktiivi (EU) 2019/713 muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosten ja väärennysten torjunnasta). Sen seurauksena enimmäisrangaistus törkeästä maksuvälinepetoksesta on noussut viiteen vuoteen vankeutta. Niinpä rangaistusasteikko törkeästä maksuvälinepetoksesta ei vastaa esimerkiksi törkeän varkauden tai törkeän petoksen rangaistusasteikkoa, joissa rangaistusasteikko on vankeutta neljästä kuukaudesta neljään vuoteen.

Käräjäoikeuden puheenjohtaja tunnistaa heti ongelman. Oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n mukaan rikosasiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin vankeutta enintään neljä vuotta. Niinpä vaikuttaisi siltä, ettei käräjäoikeus ole yhden tuomarin kokoonpanossa oikeutettu käsittelemään ja ratkaisemaan törkeää maksuvälinepetosta koskevaa syytettä.

Asiassa päätetään pitää pieni tauko. Tauon aikana käräjäoikeus harkitsee, kuinka asiassa on edettävä.

Asiaa pohtiva käräjätuomari tulee sinun luoksesi ja tiedustelee, mikä olisi oikea tapa edetä asiassa. Käräjätuomari selittää, että hänen käsityksensä mukaan kysymyksessä on törkeä maksuvälinepetos, mutta hän ei osaa arvioida, voiko hän ratkaista asiaa tässä oikeudenkäynnissä.

Kerro, kuinka kysymys käräjäoikeuden päätösvaltaisuudesta hahmottuu oikeudellisesti. Ota lisäksi perusteltu kanta siihen, voiko käräjäoikeus käsitellä ja ratkaista syytekohdan numero 21 yhdessä muiden syytekohtien kanssa.

Kysymys 2

Pohjoismainen passivapaus tuli alun perin voimaan 1950-luvulla. Niinpä Kilpisjärvellä 1950-luvulta asti asunut suomalainen eläkeläispariskunta oli elämänsä aikana tottunut liikkumaan vapaasti myös Ruotsin ja Norjan puolella. Käytännössä he olivatkin eläneet elämänsä välittämättä Suomen, Ruotsin ja Norjan välisistä valtioiden rajoista.

Huhtikuuisena keskiviikkona 2020 eläkeläispariskunta päätti käydä vanhassa tulistelupaikassaan Ruotsin puolella Kiirunan kunnassa. Reitti kulki Könkämäenon joen yli, joka Käsivarressa halkoo Suomen ja Ruotsin rajaa.

Paluumatkallaan takaisin Suomen puolelle eläkeläispariskunta päätyi Könkämäenon joen jätää ylittäessään Rajavartiolaitoksen pysäyttämäksi. Rajavartiolaitoksen työntekijät ilmoittivat suorittavansa sisärajavaltontaa sekä valvovansa, ettei Suomen ja Ruotsin välistä valtionrajaa ylitetä muualla kuin sallituilla rajanylityspaikoilla. Tilanne ihmetytti eläkeläispariskuntaa, mutta asiasta selvittiin keskustelemalla.

Rajavartiolaitoksen työntekijät ilmoittivat keskustelussa, että valtioneuvoston yleisistunto oli tehnyt 17.3.2020 päätökset liikenteen rajoituksista ulkorajoilla ja sisärajavaltontaa palauttamisesta sisärajoille, minkä seurauksena sisärajavaltonta oli palautettu 19.3.–13.4.2020 väliseksi ajaksi. Samassa yhteydessä oli tehty päätös eräiden rajanylityspaikkojen väliaikaisesta sulkemisesta ja liikenteen rajoittamisesta.

Käytännössä kysymys oli siitä, että valtioneuvosto teki koronaviruksen leviämisen ennaltaehkäisemiseksi ja viruksesta kansanterveydelle aiheutuvan uhan torjumiseksi päätöksen rajavaltontaa palauttamisesta kokonaisuudessaan Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisille rajoille. Päätöksen seurauksena rajat sai ylittää vain tietyistä ennalta määrätyistä rajanylityspaikoista.

Asiasta keskusteltaessa kävi ilmi, että myös useat muut Euroopan unionin jäsenvaltiot olivat tukeutuneet sisärajavaltontaan, koska koronaepidemia oli aiheuttanut uhan jäsenvaltioiden sisäiselle turvallisuudelle. Lisäksi eläkeläispariskunnalle ilmoitettiin, että Euroopan komission linjauksen mukaisesti kansanterveys voitiin ymmärtää sisäisen turvallisuuden näkökulmasta sellaiseksi sallituksi suojelukohteeksi, jonka suojelemiseksi saatiin tehdä järeitäkin toimenpiteitä.

Edelleen eläkeläispariskunnalle kerrottiin, että Schengenin rajasäännöstön (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399) mahdollisti sinänsä sen, että sisärajat on sallittua ylittää ilman rajatarkastuksia. Kyseisen asetuksen 25 artiklan mukaan jäsenvaltio voi toisaalta sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvan vakavan uhan vuoksi poikkeuksellisesti palauttaa sisärajavaltontaa enintään 30 vuorokauden ajaksi, jonka jälkeen rajoitusten hyväksyttävyyttä on arvioitava uudelleen.

Puhe Schengenin rajasäännöstöstä vaikutti eläkeläispariskunnasta tekniseltä, mutta he ilmoittivat ymmärtävänsä asian. Suomen, Ruotsin ja Norjan valtioiden rajoja ei saanut enää niin vain ylitellä.

Myös Ruotsiin suuntautunutta retkeä seuraava torstai valkeni aurinkoisena. Niinpä eläkeläispariskunta päätti tehdä uudelleen Kiirunan puolelle suuntautuvan retken. He eivät yksinkertaisesti kokeneet vaarantavansa Suomen sisäistä turvallisuutta retkeillessään kaukana muista ihmisistä.

Myös tällä kertaa tulomatka tyssäsi Rajavartiolaitoksen haaviin. Viranomaisten suhtautuminen retkeilyyn oli myös muuttunut vähemmän ymmärtäväiseksi. Eläkeläispariskunnalle ilmoitettiin, että rajan ylittäminen annettujen säännösten vastaisesti on valtionrajarikos. Asiassa luvattiin ottaa huomioon muun muassa luvattoman liikkumisen lyhytaikaisuus sekä kielletyn toimen laatu, jotka molemmat puolsivat teon pitämistä rikoslain 17 luvun 7 a §:ssä säädettyinä lievänä valtionrajarikoksena. Pelkän puheen sijasta molemmille eläkeläisistä haluttiinkin antaa sakkorangaistus.

Sakkorangaistuksesta puhuminen ei eläkeläispariskuntaa miellyttänyt. Niinpä he ilmoittivat yskantaan, että he eivät ole syyllistyneet rikokseen ja siksi puhe sakkorangaistuksesta on perusteetonta. Lopputulos oli, että molemmille eläkeläisistä annettiin 12 päiväsakon rangaistusvaatimus.

Eläkeläispariskunnasta toisella osapuolella oli nettotuloja noin keskimääräisen eläkkeen verran, joten hänen tuloillaan sakkojen määräksi muodostui 228 euroa. Sen sijaan toinen osapuoli oli vastikään myynyt yrityksensä, minkä seurauksena hänen vuosittaiset pääomatulonsa olivat nettona yli miljoona euroa. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että 12 päiväsakon rahamääräksi tuli lähes 20 000 euroa.

Lopulta asia eteni tuomioistuimeen. Pääkäsittelyssä eläkeläispariskunta huomautti, että perustuslaki sallii maasta lähtemisen ja maahan palaamisen ja vapaa liikkuvuus on turvattu Euroopan unionissa, minkä lisäksi Suomi ja Ruotsi kuuluvat Schengen-alueeseen. Lisäksi eläkeläispariskunta argumentoi sen puolesta, ettei rikoslailla voida rajoittaa perustuslaissa turvattuja oikeuksia tai EU:n keskeisiä vapausoikeuksia. Myös lähes 20 000 euron sakkoa pidettiin kohtuuttomana.

Syyttäjä oli asiasta eri mieltä. Hänen mukaansa Suomessa on noudatettava Suomen rikoslakia, eikä rikoslain sisältämää säädöstä voida tapauskohtaisesti syrjäyttää vetoamalla perustuslakiin ja EU-oikeuteen. Arvioinnissa oli syyttäjän mukaan annettava painoarvoa myös sille, että valtioneuvosto oli koronapäätöksiä tehdessään tiedotustilaisuudessa korostanut, ettei kenenkään pidä matkustaa ulkomaille tai muutoinkaan poistua maasta. Asiasta oli myös uutisoitu laajasti. Niinpä kenellekään ei ollut voinut jäädä epäselväksi, että liikkumisrajoitusten ollessa voimassa Ruotsin puolelle suuntautuvat kevätretket olivat kiellettyjä.

Syyttäjä myönsi lähes 20 000 euron sakkorangaistuksen muodostuvan korkeaksi, mutta huomautti Suomen päiväsakkojärjestelmän tavoitteena olevan nimenomaan se, että rangaistus on kaikille yhdenvertainen. Syyttäjän mukaan nimenomaan 12 päiväsakkoa oli oikeudenmukainen rangaistus teon kuvauksessa tarkoitetusta lievästä valtionrajarikoksesta. Viimeisinä sanoinaan syyttäjä poikkeuksellisesti viittasi lakipositivismiin ja totesi, että

rikosoikeudellisessa ratkaisuharkinnassa lakipositivismi toimii nimenomaan ratkaisuperusteita poissulkevasti. Jos rikosasioissa lakataan noudattamasta rikoslakia, kukaan ei voi enää ennakoita, mikä on kiellettyä ja mikä sallittua.

**Kerro, kuinka hahmotat tapaukseen sisältyvän oikeudellisen problematiikan.
Ratkaise tunnistamasi oikeudelliset ongelmat ja perustele ratkaisusi.**

Kysymys 3

Virtanen on suhteellisen nuorena juristina alkanut vastikään työskennellä asianajajana suomalaisessa asianajotoimistossa. Hän on saanut suomalaiselta asiakkaaltaan toimeksiannon järjestää asiakkaan yhtiöiden keskinäiset suhteet sellaisiksi, että niitä voitaisiin pitää "verotuksellisesti tehokkaina", kuten asiakas on toiveensa ilmaissut. Toimeksiantoon perustuen Virtanen on suunnitellut asiakkaalleen yhtiörakenteen, jossa varallisuusvirrat kulkevat asiakkaan yhdessä aviopuolisonsa kanssa kokonaan omistaman suomalaisen yhtiön ja tämän suomalaisen yhtiön kokonaan omistaman luxemburgilaisen yhtiön välillä. Varallisuusvirrat kulkevat myös yhtiöistä asiakkaalle ja hänen perheenjäsenilleen. Virtanen paneutuu tehtäväänsä huolella ja vastuullisesti, koska hän tietää, että asiakas ei koskaan käyttäisi ketään toista neuvonantajaa hänen rinnallaan, sillä Virtanen on aiemmin hoitanut varsin tuloksellisesti asiakkaan muita asioita.

Kun järjestely on suunniteltu ja todettu asiakkaan kanssa toteuttamiskelpoiseksi, Virtanen sanoo toimistonsa vanhemmalle asianajajalle, että toimiston pitäisi raportoida suunniteltu yhtiöjärjestely veroviranomaisille. Vanhempi asianajaja ihmettelee turhautuneena, mikä velvollisuus heidän toimistollaan on välittää tietoa tällaisista asioista veroviranomaiselle, kun ei mitään verotettavaakaan ole vielä taatusti ehtinyt syntyä. Vanhemman asianajajan mukaan tällainen ilmoittaminen tarvelee asiakkaan luottamuksen. Virtanen pitää päänsä ja sanoo, että kyllä asianmukaista olisi raportoida yhtiöjärjestelyn luonne ja asiakasta toimeksiantajatahona koskevat yksilöintitiedot. Virtanen korostaa, että olisi asiakkaan parhaaksi, että toimisto myös kuvaisi järjestelyyn osallistuvien yhtiöiden liiketoimintastrategiaa, koska tämä auttaisi viranomaisia hahmottamaan järjestelyiden taloudellisen kokonaisuuden. Viranomaiset voisivat näin ymmärtää, että asiaan ei liity mitään enempiä viranomaistoimenpiteitä aiheuttavaa veroetujen tavoittelua.

Toimiston vanhempi asianajaja ihmettelee, miksi Virtanen itsepäisesti haluaa, että toimistossa poiketaan heidän perinteisistä käytännöistään. Virtanen selittää, että taustalla on EU-oikeudesta juontuva vaatimus. Vanhempi asianajaja hermostuu, että eihän EU-oikeudella ole tällaisessa asiassa mitään merkitystä. Vanhempi asianajaja tuskailee, että hän kuulee juristien jatkuvasti veistelevän kaikenlaista mielikuvituksellista EU-oikeudesta. Hänen mukaansa nuorten juristien päässä ei ole nykyään mitään muuta kuin "direktiivi, direktiivi ja direktiivi". Vanhemman asianajajan mukaan heidän toimistonsa käytäntöjä ei voida määrittellä pelkkiä EU-papereita syynämällä. Hänen mielestään kansallinen oikeus ei ole kadonnut minnekään, ja tämän asian ymmärtää, kun katsoo hieman muutakin kuin pelkkiä direktiivejä. Virtanen hermostuu, että ei asiassa ole kysymys mistään oikeusjärjestelmien välisestä taistelusta vaan arkipäiväisistä velvollisuuksista, jotka juristin pitäisi osata selvittää. Hän toteaa päättäväisesti, että kyllä heidän toimistonsa pitäisi seurata lakia ja raportoida suunniteltu yhtiöjärjestely kattavasti veroviranomaisille.

Arvioi oikeudellisesti asianajotoimiston raportointivelvollisuutta yllä kuvatussa tapauksessa. Perustele arviosi.